

Kyrknyckeln

The background image shows a man with glasses and a blue sweater holding up a document, looking at it with a serious expression. He is in a church, with other people visible in the foreground and background, some looking at the document. The lighting is soft, typical of indoor church lighting.

KN

En tidning från Svenska kyrkan i Luleå • Nr 1 2013

Tema Att vara ny

Håkan gick körskola
för nybörjare

Bo klev ut ur den
andliga garderoben

Anna-Stina vågade
gå in i tystnaden

Svenska kyrkan
I LULEÅ

Jag tänker också att även om jag är gammal till åldern så känns det som om pensioneringen innebär en ny "karriär" med nya möjligheter.

Ur domprost Peder Jonsons krönika "Nygammal"

I detta nummer

Mickes körskola	sid 3-5
Den gråtande lokföraren	sid 6-8
Mona möter nya gymnasieelever	sid 9
Trettio dagar i tystnad	sid 10-11
Nygammal	sid 12
Naturnära kapell invigs i maj	sid 13
Notiser	sid 14
Kultursidan	sid 15
Smarrig påsktårta	sid 16

OMSLAGSBILD: Anders Alm

Livsfrågor och tro

Du håller en ny tidning i din hand – eller nygammal skulle man också kunna säga.

Kyrknyckeln är en gammal bekant för alla som bor inom det geografiska område som omfattar Nederluleå församling, och en ny för alla som bor inom Luleå domkyrkoförsamling.

Vi två grannförsamlingar i Svenska kyrkan har helt enkelt slagit våra påsar ihop om en tidning för alla lulebor. Den kommer framför allt att handla om livsfrågor och tro – i vid bemärkelse. Livsfrågor kan handla om det nära och vardagliga likaväl som om de eviga frågorna om liv och död och meningen med allt. I Kyrknyckeln kommer du också att kunna hitta information om det som händer i Svenska kyrkan på orten, tips om konserter, barnverksamheter, mötesplatser för unga och vuxna, med mera. Vi hoppas att du ska hitta något av intresse i spalterna, oavsett vilken livssyn du har.

I det här numret som har temat Att vara ny får du möta en rad personer som kan sägas vara nya i något avseende: Håkan som fått en kickstart in i sångens värld, pensionerade lokföraren Bo som hittat en ny hemmakänsla i kyrkan, och Anna-Stina som upplever att hon fått en nystart i livet efter 30 dagar i tystnad.

Vi i redaktionen är mycket nyfikna på vad just du skulle vilja läsa om i Kyrknyckeln. Hör av dig till oss med tips och synpunkter. Du hittar kontaktuppgifter i rutan här nedanför.

God läsning och
glad påsk!
önskar redaktörerna
Eva Bergman och
Karin Holmgren
Tyskling

KN-Kyrknyckeln är en tidning från Svenska kyrkan i Luleå. Tidningen utges av Luleå domkyrkoförsamling och Nederluleå församling med fyra nummer per år och delas ut gratis till alla hushåll i församlingarna. Tidningen finns även att läsa på vår hemsida www.svenskakyrkan.se/lulea

Ansvarig utgivare: Kyrkoherde Richard Marklund, Nederluleå församling.
Ställföreträdande ansvarig utgivare: Domprost Peder Jonson, Luleå domkyrkoförsamling.

Redaktörer: Eva Bergman (Nederluleå församling), tel. 0920-27 70 08
Karin Holmgren Tyskling (Luleå domkyrkoförsamling), tel. 0920-26 48 38
I redaktionen: Anders Alm, Ulf Boström, Catrine Kostenius, Anna-Stina Svedberg.

Hör gärna av dig via e-post till kyrknyckeln.lulea@svenskakyrkan.se

Vi ansvarar inte för inskickat material som vi inte har beställt. Däremot tar vi gärna emot alla redaktionella tips.

Redaktionen postadress: Nederluleå församling, att. Kyrknyckeln, Box 42, 954 21 Gammelstad.

Luleå domkyrkoförsamling, växel 0920-26 48 00
Nederluleå församling, växel 0920-27 70 00

Tryckt på miljövänligt papper hos Lule Grafiska AB.

Nästa nummer av Kyrknyckeln kommer i juni 2013.

Vi finns på Facebook

Har du hittat till församlingarnas sidor på Facebook? Där kan du ställa frågor, diskutera, delta i tävlingar, ge svar, lära känna nya personer, få tips om konserter, gudstjänster och mycket annat.

Luleå domkyrkoförsamling:

www.fb.com/luleadomkyrko

Nederluleå församling: www.fb.com/nederlulea

Efter körskolan slussas deltagarna ut i Luleås körliv. Här repeterar kyrkokören Schola Cantorum under ledning av Mikael Jacobsson.

Mickes *körskola*

Nej, inte körskola som i att lära sig köra bil, utan körskola som i att lära sig sjunga i kör. Det är det han håller på med, organisten Mikael Jacobsson, även kallad Micke. Framgångsrikt har han i många år guidat nya, osäkra sångare in i förvissningen att de kan sjunga i kör. En av dem är Håkan Tornberg som idag sjunger i en blandad vuxenkör.

– Man borde sätta varningsmärke på körskolan, säger Håkan, för körsång är starkt vanebildande.

Körskolan håller till i Mjölkkuddsgården intill Mjölkkuddskyrkan.

Egentligen är det enkelt. Alla kan tala och därifrån är steget inte långt till att sjunga. Det är precis samma muskler i mun, hals och kropp som används.

– När man pratar far man upp och ner i tonhöjden, säger Mikael och gör en imitation av den svenske kocken i Mupparna för att förtydliga vad han menar.

– Att sjunga handlar om att lära sig fixera tonen så att den ligger lika med den tonhöjd man vill ha. För en del går det lätt och andra behöver hjälp för att det ska börja fungera.

Körskolan är ett sätt att få hjälp. Den fungerar som en studiecirkel med en ny grupp varje termin. Alla möjliga kommer till Mikael's skola, från tonårsflickor till pensionärer. I vår

har han satsat på en körskola enbart för män. Manliga körsångare är nämligen en hett eftertraktad bristvara i Luleås körliv. Och Mikael Jacobsson tror sig veta orsaken till den ständiga obalansen.

– Målbrottet är en stor bov. Man är i en jättekänslig ålder när rösten spricker och alla skrattar åt hur man låter. Det leder till att man får en negativ bild av sin röst.

Höstens körskola kommer dock att vara både för kvinnor och män.

Gubben Noak

Så gott som alla barn har från början ett frimodigt förhållande till sin röst. De kända barnsångarna, Gubben Noak, Blinka lilla stjärna, Bä, bä vita lamm sitter i ryggmärken. Enkla sånger som barnen lärt sig av föräldrarna eller sittande i en ring med andra barn på dagis eller barntimmar. Samtidigt måste man komma ihåg att lära ut sångerna i en tonart som passar barnens ljusa röster, påpekar Mikael.

– Det är ju ingen som begär av ett barn att de ska lägga sina vantar och

Barnsånger är ett viktigt verktyg när Mikael Jacobsson ska skapa trygga sångare i sin körskola.

För Håkan Tornberg blev körskolan en kickstart in i sångens värld.

mössor två meter över marken. Använder man inte rätt tonhöjd lär sig barn att de inte kan sjunga.

Just barnsånger är ett viktigt pedagogiskt verktyg när Mikael ska skapa trygga körsångare i sin skola. Med pianot som stöd börjar de med att sjunga Blinka lilla stjärna där. Det skapar en trygghet, en känsla av att vi kan det här.

– Om någon sjunger falskt så beror det nästan uteslutande på att jag har tagit upp visan i en tonart som inte är lämplig för honom eller henne.

Ett år hade han en tjej i en barnkör som brummade och låg lite snett när de sjöng. När han undersökte det närmare visade det sig att hon sjöng helt rätt på alla ljusa och mörka toner, men hade en lucka i mitten av registret. När problemet blev tydligt var det också enkelt att åtgärda med övningar. Några år senare träffade han henne igen.

– Hon berättade glädjestrålade att hon var sångare i ett band som skulle ut på turné i Europa.

Varje termin går ett femtontal personer i körskolan och slussas sedan

ut i Luleås körliv. Vart de hamnar beror helt på intresse och behov. För en del räcker det med att få veta att deras röst duger. Mikael minns två äldre damer som var så osäkra att de ville träffa honom enskilt i förväg.

– De fick sjunga en psalm och det fungerade alldeles utmärkt. När jag sa det till dem fick de för första gången en bekräftelse på att de gjorde rätt. Frimodigt kunde de nu sjunga med i psalmerna på söndagarna.

Schola Cantorum

En av Mikael adepter som gått vidare är Håkan Tornberg. Idag sjunger Håkan i kyrkokören Schola Cantorum, som av en händelse betyder just körskolan. Och som av en händelse har han Mikael som körledare.

– Det har varit helt fantastiskt att komma in i den här världen, säger Håkan. Man borde sätta varningsmärke på körskolan, för körsång är starkt vanebildande.

Håkan har alltid haft en längtan efter att få sjunga i kör. Men livet kom emellan i form av familj och barn och ett arbete som konsult inom bygg-

branschen. När barnen började bli lite äldre kom också utrymmet och körskolan blev en kickstart in i sångens värld.

– När man får ihop det i alla stämmor, när man känner klangen och dynamiken i kroppen, det är en sådan otrolig känsla.

För Håkan har kören blivit ett andrum, en plats för social gemenskap och lustfyllt skapande. Där träffar han andra med samma gemensamma intresse, oavsett ålder, kön eller bakgrund.

– Det är ett fantastiskt sätt att lära känna nya människor, det finns inte så många sådana sammanhang.

Håkan är ingen frekvent gudstjänstbesökare, men kören sjunger i söndagsgudstjänsten en gång i månaden.

– Jag får ta del av stillheten och andligheten i kyrkorummet. Det har varit uteslutande positivt.

Ulf Boström
Foto: Anders Alm

Bo Beckman är en känslomänniska. En utpräglad sådan. Det bullras med yviga rörelser och skrattas och gråts när Bo berättar om sitt lokförarliv och hur det gick till när han kom ut ur den andliga garderoben.

Den gråtande lokföraren

– Nu får du inte bli rädd, jag gråter ofta, säger han första gången det brister för honom.

– Du vet när Torneträsk ligger spegelblank och det har kommit lite snöpuder på fjälltopparna, hela dalgången exploderar i höstfärger, samtidigt som det glidflyger en havsörn utanför lokfönstret. Ibland har jag tänkt att jag är i paradiset, säger Bo med tårade ögon och sprucken röst.

– Det har blivit till gudsupplevelser, vilken skapelse vi är i!

Gråten går fort över. Han har alltid haft lätt till både tårar och skratt.

– Ja, vilket blötdjur man är. Och när jag var yngre skämdes jag, men i dag tycker jag att det är en styrka. Det är en gudagåva att kunna visa känslor.

Samtalet glider över till alla vilddjur som han sett och hur många älgar han kört över under sina dryga 40 år som lokförare.

– Jag har varit en riktig storviltsjägare, säger han och skrattar. Tänk om jag fått stoppa alla älgarna i frysen, då hade jag inte gjort annat än ätit älgkött hela livet.

Terasslägenhet på Björkskatan

Bo bjuder på kaffe, smörgås och bulla i den smakfullt nyrenoverade terasslägenheten på Björkskatan. För

egen del avstår Bo från den frestande veteullen med pärlsocker.

– Fikabröd är min stora drog, så jag har beslutat att avstå under fastan.

Det är frun Solveig som gjort i ordning gofikat, och sedan flytt fältet för ett besök hos dottern som bor i närheten. Solveig träffade han första gången en lördagsdans på Folkets Park i Skellefteå.

– Vilket rasdjur, tänkte jag när Solveig steg ut ur bilen i rosa klänning och svarta strumpor.

Det blev många danser den kvällen innan han skjutsade hem henne till hembyn.

– Och vi dansar tillsammans än, Sollan och jag.

Att han skulle bli lokförare var inte särskilt förvånande. Först yrkesskola och jobb på NJA, innan pappa, som också var lokförare, hjälpte honom till en tjänst som lokbiträde i Kiruna. Det blev över 40 år ensam i lokhytten. Luleå-Narvik och tillbaka igen genom vindlande natur, årstidsväxlingar, solar som gått ned och upp, hela faunan av vilda djur och en ocean av tid att fundera över livet.

Han har alltid varit en sökare, men aldrig på det tungsinta sättet. Varje gång Jehovas vittnen knackat på har han gladeligen släppt in dem för långa

samtal, medan frun oförstående himlat med ögonen åt makens andliga intresse. I december fyllde han folkpensionär och blev en mogen man.

– Men nog är det mycket pojke i mig fortfarande.

Möten med människor

De sista tio åren som lokförare körde han bara persontåg, vilket förde med sig fler möten med människor. Det hände mer än en gång att han bjöd in någon att åka med honom i lokhytten. Han minns särskilt en man som klev på i Kiruna och ville åka med i loket.

– Du kan få åka med till Gällivare, sa Bo.

Samtalet med mannen började flyta på och i Gällivare tyckte Bo att han kunde åka med till Murjek.

– Och vi pratade kanonbra. I Murjek tyckte jag att han kunde vara kvar i hytten till Boden.

När de skildes i Boden lämnade mannen sitt visitkort och tackade för samtalet.

– Han var legitimerad psykolog och jag började tänka igenom vad jag egentligen hade berättat för honom under vår resa, skrattar Bo.

De sista tio åren blev han mer och mer intresserad av dessa möten. Kan-

– Det har varit världens enklaste att komma in i kyrkan, säger den nypensionerade lokföraren Bo Beckman.

ske registrerar man möten på ett annat sätt när man blir äldre, funderar Bo.

– Möten med människor, det är ju helt magiskt.

Jag som älskar kärlek

Hans väg ut ur garderoben som kristen började för tre år sedan med att ett av hans barnbarn skulle sjunga i Björkskatakyrkan och undrade om farfar ville komma och lyssna. Det var första gången på många år som han varit i kyrkan och han blev genast gripen av att prästen Boel Paulin pratade så fint om kärlek.

– Hallå, tänkte jag, är det hit man ska gå om man vill höra om kärlek? Och jag som älskar kärlek.

Bo kände sig delaktig och tog i ordentligt i psalmsången med sin mörka stämma. Efteråt kom organisten fram och undrade vem som sjungit så fint

och kraftfullt. Bo fick på stående fot ett erbjudande om att gå med i kyrkokören.

– Va, kan jag få vara med i en kör, tänkte jag. Bara så där?

Prostatacancer

Tio dagar efter gudstjänsten i kyrkan fick Bo reda på att han hade prostatacancer.

– Typiskt, just då jag gått med i en kör får jag cancer.

Veckan efteråt berättade han för körmedlemmarna att han kanske inte kunde vara med så länge. Men han följde med på en körturné under våren som bland annat gick till Jukkasjärvi kyrka. Där, i gudstjänsten, hände det något.

Bo går iväg och hämtar en psalmbok och slår upp psalm 231, Oändlig nåd. Så börjar han sjunga för mig och fotografen med mäktig stämma. När

han kommer till orden ”Jag kommit hem, jag vilsen var, Var blind, men nu jag ser” brister det för honom igen.

– Vi sjöng den psalmen i Jukkasjärvi och jag började gråta. Jag kunde inte sjunga färdigt. Är det sant, tänkte jag, har jag verkligen kommit hem? Det var en mäktig upplevelse.

Fullt upp

Idag ser det bättre ut med cancer. Han behandlades med strålning i åtta veckor och sedan dess har värdena bara blivit bättre. Och han har fullt upp i kyrkan. Bo är kyrkvärd i Björkskatakyrkan och trogen körmedlem. Dessutom är han med i en bibelstudiegrupp som träffas varje vecka.

– Det har varit världens enklaste att komma in i kyrkan. Kyrkan handlar så mycket om livet.

*Ulf Boström
Foto: Anders Alm*

Mona möter nya gymnasieelever

Kan man känna sig mer ny än då man som nybliven gymnasieelev, med bultande hjärta, kliver in i en ny skola och ny klass, med nya lärare och klasskamrater? Varje år börjar hundratals nya elever på gymnasiet i Luleå. Mona Eriksson från Skolkyrkan har träffat många av dem och mött deras förväntningar och oro.

– De flesta tycker att det är skönt att börja gymnasiet. Känslan av nystart är positiv.

Det är det samlade intryck som Mona Eriksson har fått efter att hon arbetat med gymnasieelever i Luleå i 20 år, först som gymnasielärare och sedan inom Skolkyrkan.

När eleverna kommer från sina olika grundskolor och hamnar i en ny klass i gymnasiet, så vill en del elever ta chansen att ”bli en ny”, beskriver Mona. De vill skaffa sig en ny roll, kanske komma ifrån att vara klassens clown, den blyga, den kaxiga, eller den som var mobbad. Att börja gymnasiet kan bli en efterlängtd nystart.

Men, det finns förstås även sådant som eleverna kan oro sig för. Enligt Mona oroar sig elever framför allt för att de inte kommer att hitta klasskompisar som de trivs med.

– Så är det oftast i de klasser jag möter och då får vi tillfälle att prata om att det är många som känner så.

Något gemensamt

Mona brukar hjälpa eleverna att bli nyfikna på sina klasskompisar genom att låta dem göra en övning. De får sitta två och två och försöka hitta tre gemensamma saker, till exempel att båda är storasysstrar, har katt som husdjur, eller har varit på Rhodos på semester. När Mona efteråt frågar ”Var det svårt?” är eleverna i regel förvånade över hur lätt det var.

– Oftast gör vi alla så när vi kommer in i ett rum med nya människor att vi tittar och ser vem som är ”som mig” och väljer bort dem som är ”olika”, därför att vi tror att de är ointressanta. Men jag påstår att jag skulle kunna hitta tre gemen-

– Känslan av nystart är positiv, säger skolkyrkopedagogen Mona Eriksson, som ofta träffar ungdomar som börjar gymnasiet.

samma saker med vem som helst i rummet och då blir det så mycket mer intressant.

En gång när Mona var på en skola deltog hon själv i övningen tillsammans med en elev som var från Somalia. De två skulle alltså hitta tre saker de hade gemensamt. Mona tänkte för sig själv ”undrar om vi får hålla på länge”.

– Han var 17 år och jag 30 år äldre, han man, jag kvinna, han svart, jag vit, vi hade olika religioner och kom från olika kulturer, men så satte vi igång och han sa: Jag gillar att spela fotboll.

– Men det gör jag också! sa Mona som varit aktiv fotbollsspelare i Alvik.

– Och så gillar jag kryddstark mat.

– Jag med, kunde Mona hålla med.

– Och så älskar jag min mamma, sa

eleven och Mona kunde bara utbrista: Och det gör jag också!

Kan en sådan liten enkel övning spela någon roll egentligen?

– Fortfarande tre år senare hälsar vi på varandra när vi ses på stan och vet att vi har det här gemensamt, säger Mona Eriksson.

Karin Holmgren Tyskling

Foto: Anders Alm

Fakta Skolkyrkan

Skolkyrkan är en verksamhet som drivs av Luleå domkyrkoförsamling, Nederluleå församling och EFS i samarbete och den är till för elever och lärare i gymnasieskolan. När Skolkyrkan kommer och medverkar på en lektion är det alltid på inbjudan av lärare eller rektor.

Trettio dagar

Det är en julidag sommaren 2012. Utanför bilfönstret blommar sommarängarna då jag kör de 80 milen ner till Rättvik. Jag är på väg till en så kallad retreat på S:t Davidsgården, till en tid av tystnad och stillhet. Den här retreaten är lång, 30 dagar, och en hel del oroliga tankar far genom huvudet där jag sitter bakom ratten. Tänk om jag inte kommer att klara av att vara tyst så länge? I själva verket är det kanske just därför jag valt att köra bil ner till Dalarna. Om jag inte skulle stå ut så finns bilen där. Som en livlina. Jag skulle kunna sätta mig i den om det blir outhärdligt, rulla iväg från Rättvik och vara hemma bara tio timmar senare.

Bilen får stå kvar på sin parkeringsplats under tiden på S:t Davidsgården. När jag väl har kommit fram och fått möta de andra sju retreatdeltagarna, släpper spänningen. Att jag får vara här, på den här platsen, är inte bara nervöst och obekant. Det är också en gåva. En möjlighet till ny livserfarenhet.

Ensam och tillsammans

Månaden börjar med att vi får avsätta tid för att verkligen uppmärksamma skapelsens skönhet. Det osminkade, vanliga livet är vackert. Egentligen behöver vi inte lägga till rätta och låtsas. I tystnaden har jag tid att verkligen erfara. Ådringen i ett löv, ådringen i min hand. Ljuset som speglar sig i ett träd eller i en annan människas ansikte. Efter ett tag vänjer jag mig med att inte tala. När jag inte kommunicerar så får jag tillåtelse att vara både ensam och tillsammans med andra på en och samma gång. Det finns en frihet i det.

Under retreaten får jag också möta en andlig vägledare under 45 minuter varje dag. Vi har två vägle-

Anna-Stina Svedberg, präst i Luleå domkyrkoförsamling, var på en ovanligt lång retreat under sin semester. Foto: Anders Alm

dare med oss: Susanne som är präst i Svenska kyrkan och Fredrik, jesuitpräst i katolska kyrkan. Den här typen av retreat har rötter ända tillbaka till 1500-talet och används inom Jesuitorden i katolska kyrkan. Jesuitordens grundare, Ignatius av Loyola, förvärvade under sitt liv en djup erfarenhet av själens inre liv, en erfarenhet som han omsatte i arbete för att hjälpa andra.

Retreatens vägledare finns där för att hjälpa oss deltagare att se mönster och samband, ge oss verktyg för att förstå mer om både Gud och oss själva. Det är en långsam process. Man kan aldrig bara överta någon annans livsväg eller någon annans tro. Vi människor är inga datorer. I oss kan man inte bara installera ett nytt program. Vi skapas och formas långsamt, hjärtslag för hjärtslag. Vi kan inte programmeras, men vi kan få hjälp att se vår egen unika form.

En röd livstråd

Vid fem tillfällen per dag under hela retreaten får vi till uppgift att med

alla våra sinnen leva oss in i en berättelse ur Bibeln. Fantasi, känslor, tankar och minnen får komma till användning. Efter ett tag upplever jag hur Bibelns berättelser, omvärlden och mitt eget liv kommer i ett slags samklang med varandra. De talar till varandra. Himmel och jord, Gud och människa, kan beröra varandra. I centrum för allt står Kristus. Berättelserna om hans liv, död och uppståndelse, går som en röd livstråd genom retreaten. Det är på något sätt honom vi följer genom de trettio dagarna. I kyrkan säger vi att Kristus är både Gud och människa. Vad menar vi egentligen? Bibelmeditationerna gör människan Jesus levande för mig. Jag möter en människa som blir glad, arg, ledsen och trött. Där finns en vanlig mänsklig kropp som blivit smutsig efter ett liv på vägarna. Men där finns också blicken. Blicken som ser på mig med kärlek. Om människan Jesus också är Gud, så behöver jag aldrig mer vara rädd för Gud. Om han går vid min sida, så behöver jag inte vara rädd för livet. Och faktiskt inte heller för döden.

Osunt introvert?

Man skulle kunna tänka sig att det är osunt introvert att stänga in sig på en retreatgård i en månad. Var finns egentligen verklighetsförankringen i det? Men det vardagliga livet pågår hela tiden runt omkring oss. Classic Car week drar igång nere på samhället en bit in i retreaten. Trots att det finns tät skog runt hela S:t Davidsgården hör man motorljud och rockabillymusik genom grönskan om kvällarna. Det känns trevligt. Mellan meditationerna skall tvätt tvättas och rum sopas. Någon går och badar, en annan far ut och springer. OS i London går oss dock rätt omärkt förbi. Trots att han nog själv verkli-

i tystnad

Anna-Stinas egna bilder från retreaten.

gen gillar sport, förbjuder pater Fredrik oss strängt att uppdatera oss på de senaste OS-resultaten. Det är så oerhört lätt att distrahera sig i vissa lägen. Det är lättare att slå på sin smartphone än att minnas och känna saker som man egentligen helst skulle vilja hålla ifrån sig.

Verkligheten gör sig påmind på ett annat sätt också. Jag börjar fundera på vad jag egentligen gör av mitt eget liv och min egen tid? Skapelsen är inte bara vacker. Människor är inte bara sköna. De är också sköra och sårade. Vi behöver varandra och Guds värld behöver oss. Kanske är det detta som är meningen med det hela? Att få vara med och göra skillnad. Att få vara med och hjälpa till. Vi är inte

bara Guds vänner, vi är också hans medarbetare.

Att ta emot och att ge

Retreaten slutar med att vi får till uppgift att reflektera över kärleken. Jag sitter i några timmar uppe vid ett litet skogskapell ovanför retreatgården och ser solen stråla ner genom lövverket. Det är som om Guds kärlek ständigt faller ner över mig från ovan, precis som ljuset. I varje fågel som flyger, i varje blomma som växer, i varje ögonblick av medmänsklig värme, arbetar Gud för oss. Han ger oss av sitt goda. Kan jag ge något tillbaka?

Ignatius av Loyola har skrivit en bön som handlar om att ta emot allt

och ge allt i slösande, storsint öppenhet. Då jag rullar iväg med bilen efter trettio dagar i Rättvik, tänker jag att det krävs en hel del mod för att verkligen be så med hela sin själ. Men inrymmer bönen inte samtidigt en slags nyckel? En nyckel till ett liv i kärlek och inre frihet. Till ett förnyat liv.

Tio timmar senare är jag hemma i Luleå. Jag låser upp dörren till lägenheten som stått tom i en månad. Det är här det nya livet börjar.

Anna-Stina Svedberg

Läs om endagsretreater i Luleå på sidan 12.

Endagsretreater

Längtar du efter andrum och tystnad? Då har du möjlighet att delta i följande retreat:

Lördag 13 april kl. 09.00–16.30 i Hertsökyrkan

Temat för dagen är "Genom stillhet och förtröstan blir ni starka". Dagen börjar med kaffe eller te och smörgås, sedan kan du pröva på kristen djupmeditation, läsa böcker, skriva eller måla något, sitta vid öppna spisen, vila, samtala med en präst, ta en promenad. Du väljer själv vad du vill delta i. Kostnaden för dagen är 100 kronor, vilket betalas på plats. Förmiddags- och eftermiddagsfika samt lunch ingår.

Anmälan senast

3 april till Kerstin Lindmark, tel. 0920-26 49 03 eller via e-post: kerstin.lindmark@svenskakyrkan.se. Uppge matallergier eller önskan om specialkost.

Lördag 20 april kl. 09.30–16.30 i Prästgården i Gammelstad

Under retreaten kommer det att finnas möjlighet till enskilt samtal med präst och att prova på kristen djupmeditation. Prästen Victoria Svärth leder retreaten och diakonen Seija Tulokas leder meditationerna. Kostnaden för dagen är 100 kronor, vilket betalas på plats. Förmiddags- och eftermiddagsfika samt lunch ingår. Anmäl dig senast 15 april till Nederluleå församlingsexpedition, tel. 0920-27 70 00 eller via webbformuläret som du hittar på svenskakyrkan.se/nederlulea/retreat. Uppge matallergier eller önskan om specialkost.

Möjlighet att meditera under en stilla vecka

Veckan innan påskhelgen kallas för stilla veckan. I många kyrkor hålls då andakter som handlar om de sista dramatiska dagarna i Jesu liv på jorden. Vi får följa med i bibelns berättelser om Jesu lidande, död och uppståndelse, berättelser som innehåller stor smärta och sorg men också stor kärlek. Detta drama som innehåller så djupa känslor kallas för passionsdramat och andakterna i Stilla veckan kallas passionsandakter.

I Örnäs kyrka kommer det att hållas passionsandakter vid två tillfällen, och efteråt har man möjlighet att sitta kvar i kyrkan och meditera. Passionsandakterna äger rum 25 och 26 mars och börjar kl. 19.00 och därefter börjar meditationerna kl. 19.30.

Krönika Peder Jonson

Nygammal

Temat för detta första nummer av nya Kyrknyckeln är "Att vara ny". Själv svänger jag mellan känslan av att vara gammal, både i ålder och i yrket, pensionär till sommaren, och ändå ha fått en ny chans i livet efter en tids sjukdom med oviss utgång. Jag tänker också att även om jag är gammal till åldern så känns det som om pensioneringen innebär en ny "karriär" med nya möjligheter. En karriär som innebär mycket egen tid för det jag själv vill, till exempel tid med nära och kära, barn och barnbarn med flera. Kanske lite arbete ibland också. Som präst verkar man inte behöva bli sysslolös.

Samtidigt som jag ser fram emot den nya tillvaron vet jag att jag kommer att sakna den gamla. Alla utmaningar i mötet med församling och medarbetare. Jag kommer säkert att njuta av att inte behöva sitta i oändliga samtal och möten om de mest skiftande ämnen. Men samtidigt sakna mötet med människor och olika åsikter i en uppfriskande diskussion. Jag tror också att det är klokt att lämna det "gamla" i tid, för att överlämna till andra och ta sig an det egna nya som väntar. Jag har lärt mig att man inte har livet för alltid. Lev och lär, nu och här. Jag har tyckt om mitt arbete, haft stort utbyte av mina många medarbetare och förtroendevalda i olika sammanhang. De har alla berikat mitt liv med erfarenheter som är värdefulla. Jag har fått mycket välsignelse i mitt liv. Jag fick börja min prästbana på 70-talet i domkyrkoförsamlingen under två år. Nu har jag gått ett yrkesvarv ut i världen, med bland annat arbete för Svenska kyrkan i Spanien, och till sist har jag fått förmånen att avsluta yrkeslivet där jag började.

På spanska kallas pensionärer ibland för jublares – alltså jubilarer! Så sant. Härlig känsla! Nu tänker jag sikta mot nya, sköna och meningsfulla mål för mitt nya liv som pensionär.

Tack gode Gud! Du som är både den gamla tidens och den nya tidens Gud. I din hand får jag och alla vila.

Peder Jonson
Domprost i Luleå
domkyrkoförsamling
(utnämnd till pensionär
från augusti 2013)

Foto: Anders Alm

Naturnära kapell *invigs i maj*

Förra sommaren sattes spaden i jorden för ett nytt kapell på kyrkogården i Gammelstad. Den 26 maj i år invigs Stillhetens kapell av biskop Hans Stiglund.

Kapellet ska användas för begravningsgudstjänster i Svenska kyrkans ordning, ceremonier för dem som tillhör andra trosinriktningar, och för borgerliga begravningar, alltså för dem som inte är medlemmar i Svenska kyrkan.

– Det känns bra att vi kan fira begravning på kyrkligt sätt, borgerligt sätt och med andra trosinriktningar. Vi hoppas att kapellet ska kännas som en bra plats för alla för avsked av nära och kära, säger Richard Marklund, kyrkoherde i Nederluleå församling.

Ceremonilokalen har plats för 100 personer. I byggnaden finns även kylförvaringsplatser för stoft, frysförvaring, rum för tvagningsceremoni för muslimska trosbekännare och andra utrymmen anpassade för sammanhanget. Det gamla kapellet på kyrkogården, S:t Petri kapell, som endast rymmer 20 personer, kommer att byggas om till urnförvaring.

Stillhetens kapell är snart färdigt. Det kommer att vara öppet under kyrkogårdens dag den 1 juni.

Det nya kapellet är naturskönt beläget.

– Vi ville koppla ihop utsikten över Gammelstadsvikens naturreservat med lokaler byggda med miljöhänsyn och i naturnära material som sten, trä och glas. För uppvärmning valde vi bergvärme. Vi är väldigt nöjda med resultatet, säger Richard Marklund.

Stillhetens kapell kommer att kosta 25 miljoner kronor och är den största investeringen i församlingen på länge. Kapellbygget bekostas av begravningsavgiften som alla betalar oavsett om man är medlem i Svenska kyrkan eller inte.

Eva Bergman
Foto: Anders Alm

Namntävlingen avgjord: Stillhetens kapell

I Kyrknyckeln's julnummer utlyste vi en namntävling. Frågan löd: Vad ska det nya kapellet på Gammelstads kyrkogård heta? Vi fick in många intressanta förslag och juryn fick fundera både en och två gånger innan den slutligen kunde enas om Stillhetens kapell. Motiveringen är att Stillhetens kapell kompletterar Ljusets och Hoppets kapell på Örnäsgriftegården; det ligger på en plats vid minneslunden och Gammelstadsvikens naturreservat där stillhet råder; i kapellet samlas man för stillhet i en svår stund.

Förslagsställaren Mirjam Eriksson kommer att få ett fint bokpris som tack för sitt bidrag. Alla ni andra som deltog i tävlingen, tack för att ni var med och välkomna till invigningen i vår!

I luren med

Mirjam Eriksson, Norrfjärden

Ditt namnförslag Stillhetens kapell vann juryns och kyrkorådets gillande. Grattis!

– Tack, vad roligt, det var verkligen en överraskning!

Hur du kom fram till just det namnet?

– Stillhet är något vi alla har behov av och placeringen av kapellet passar ju också bra in på det namnet. Det kändes roligt att bidra på något sätt eftersom jag jobbat som präst i Nederluleå församling och varit med i processen kring kapellbygget. Jag ser verkligen fram emot det här kapellet som ska betjäna olika trosinriktningar. Det är ju mer liv och rörelse kring Nederluleå kyrka som är mitt i ett levande världsarv, så det känns gott att det får finnas ett alternativ, ett stilla rum där man får ta avsked.

Har du möjlighet att vara med vid invigningen?

Ja, om jag inte leder gudstjänsten i EFS-kyrkan i stan där jag jobbar. I annat fall kommer jag att besöka kapellet så snart det går. Jag är väldigt nyfiken på att se hur det blev!

Illustration: Magnus Borg

Chans för unga att sy om och laga

Öppen dörr är namnet på en ny verksamhet i Ungdomens Hus på Nygatan 12 i Luleå. Här ges inspiration och stöd till att återvinna gamla plagg. Du som är mellan 13 och 20 år är välkommen att skapa, sy nytt, sy om, lappa och laga. Hjälp och sytips får du av Gunilla Vahlberg Isaksson, som är diakon och van vid symaskinen. Tanken är att alla tar med eget material att sy av, men för övrigt är aktiviteten kostnadsfri. Tider: Varje onsdag kl. 12-16.

Medmänsklighet

Medmänsklighet borde vara en naturlig del i vardagen. Har den ändrat karaktär i takt med samhällets förändring? Är Bibelns ord: "Du ska älska din nästa som dig själv" fortfarande relevanta? Under vårens samtalskvällar i Prästgården i Gammelstad möter vi några personer som i sitt yrke arbetar med människor i utsatta livssituationer. Vi kommer att samtala kring begreppet "vår nästa" och hur man kan vara medmänniska och möta sin nästa med respekt och omsorg.

Torsdag 11 april kl. 19: Var du där? En kväll med sånger om vår nästa. Lars Magnusson, kantor i Nederluleå församling.

Torsdag 23 maj kl. 19: Var hämtar jag kraft att vara den professionella medmänniskan? Anders Klang, socialsekreterare, Luleå kommun.

Ett enkelt fika kostar 20 kr. Välkommen, hälsar Prästgårdens vänner.

Nybörjare i teckenspråk

Bo Nordin, präst i Luleå domkyrkoförsamling, är en av deltagarna i en grundutbildning i teckenspråk på Strömbäcks folkhögskola. I kursen deltar flera präster från Svenska kyrkan.

Bo Nordin.

Församlingar i Luleå, Piteå, Skellefteå och Umeå har beslutat att på detta sätt se till att det finns kompetens i teckenspråk i församlingsarbetet.

Prästerna kommer att leda gudstjänster på teckenspråk, men inte bara det.

– Det handlar även om att kunna erbjuda enskilda samtal med en präst på teckenspråk. Ibland vill den som ska prata med prästen inte ha med en tolk, säger Bo Nordin.

Den 31 mars kl. 14.00 är det gudstjänst på teckenspråk i Luleå domkyrka.

Nytt om namn

Magnus Borg.

Ann-Louise Isaksson.

Camilla Rönnbäck.

Vi välkomnar: *Magnus Borg*, informatör i Luleå domkyrkoförsamling, *Ann-Louise Isaksson*, kyrkvaktmästare i Nederluleå kyrka, *Maria Eby Notini*, vikarierande präst i Nederluleå församling, *Åsa Riihimäki*, assistent på församlingsexpeditionen i Gammelstad till och med årsskiftet, *Maria Ruottinkoski*, musiker i Örnäsets kyrka, *Camilla Rönnbäck*, pedagog i Skolkirken.

Vi säger tack och hejdå till *Karin Lundberg*, diakon i Sörby kyrkan, som slutar sin tjänst.

Det händer

28 mars kl. 19.00

Skärtorsdagsmessa. Urban Bjuhr, Niklas Thornéus, Marianne Marklund. Bergnäs kyrkan.

29 mars kl. 11.00

Långfredagsgudstjänst. Richard Marklund, Koralkören, Kari Engesnes. Nederluleå kyrka.

30 mars kl. 23.30

Påsknattsmessa. Maria Eby Notini, Victoria Svärth, påskkören, Andreas Söderberg. Nederluleå kyrka.

31 mars kl. 09.00

Påskotta. Sångare, Inga-Britt Johansson, Magnus Wiklund, Anna-Karin Jonsson. Sörby kyrkan.

31 mars kl. 17.00

17.00 Påskdagsmessa. Urban Bjuhr, Niklas Thornéus. Efteråt påskbuffé. Porsö kyrkan.

1 april kl. 11.00

Emmausmessa. En vandring i kyrkorummet och livet. Richard Marklund, Maria Eby Notini. Nederluleå kyrka.

9 april kl. 11.30

Tisdagslunch. "Livet under kyrkhelger i Gammelstad förr och nu." Ann-Louise Lång från Hägnan berättar. Lunch, kaffe och kaka 50 kronor. Bergnäs kyrkan.

9 april kl. 11.00

Tisdagscafé med program. "Påsk i Jerusalem", domprost Peder Jonson berättar. Marina Mäkitalo och Ulrica Vedin medverkar. Smörgåsfika 20 kr. Björkskatakyrkan.

14 huhtikuuta (14/4) klo 14.00

Sunnuntaimessu Porsön kirkossa. Söndagsmessa på finska i Porsö kyrkan.

15 april kl. 13.00

Stickcafé. Ta med ditt handarbete eller kom bara in för att inspireras! Fika 20 kr. För information kontakta: Berit Lövbrand tel. 070-205 19 63. Örnäsgränd.

16 april kl. 11.00

Tisdagslunch med program: Hur gör jag? Praktiska frågor om gravskötsel och begravning. Kerstin Johansson från griftegårdsförvaltningen och representant från begravningsbyrå berättar och svarar på frågor. Lunchpris 50 kr. Kyrkans Hus Luleå.

23 april kl. 11.00

Tisdagslunch med program: Våra favoriter i musik och lyrik. Suzanne Jones och Börje Ekström musicerar och reciterar. Vi äter smörgåsbord, kostnad 70 kronor. OBS: Anmälan senast 18/4 till församlingsexpeditionen tel. 0920-26 48 60. Kyrkans Hus Luleå.

28 huhtikuuta (28/4) klo 14.00

Sunnuntaijumalanpalvelusa Örnäsetin kirkossa. Söndagsgudstjänst på finska i Örnäsets kyrka.

5 maj kl. 13.00

Kyrkstugeföreningens "Lucköppning" med aktuell information. Petrigården, Gammelstad.

7 maj kl. 11.00

Tisdagscafé med program. Biskop Hans Stiglund besöker oss. Smörgåsfika 20 kr. Björkskatakyrkan.

12 toukokuuta (12/5) klo 14.00

Sunnuntaijumalanpalvelus Tuomiokirkossa, jonka jälkeen äitiänpäiväjuhla Kyrkan talolla. Gudstjänst på finska i Luleå domkyrka, efteråt finskt Morsdagsfirande i Kyrkans hus.

Kalender kultur

29 mars kl. 15.00

Långfredagskonsert. Lars Magnusson sång, Kristina Platonova flöjt, Maria Sjöstedt violin och Kari Engesnes orgel. Nederluleå kyrka.

29 mars kl. 15.00

Långfredagsmusik. Domkyrkans damkör och Mikael Strandelin, tenor, Monica Wasberg, orgel, Lena Stenlund, körledare. Musik av Stainer, Pergolesi och Bach. Fri entré. Luleå domkyrka.

7 april kl. 18.00

Sånggudstjänst med Alviks blandade kör under ledning av Conny Sundström. Sörbykyrkan.

7 april kl. 18.00

Sakral afton i jazzton. Delar av Duke Ellingtons Sacred concerts framförs i denna musikgudstjänst. Medverkande: Kjell Sandbergs swingorkester. Katarina Molander Sandberg, sång, Bengt Ek, klarinett. Sarah Lantz, präst. Mjölkkuddskyrkan.

9 april kl. 12.00

Musik i entrén. Kari Engesnes, piano. Sunderby sjukhus.

14 april kl. 18.00

"Med sång från mitt hjärta". Musikgudstjänst med Sävast kyrkokör under ledning av Kjell Lindström. Urban Bjuhr. Bergnäs kyrkan.

21 april kl. 18.00

Körkonsert med Nederluleå ungdomskör och kyrkokör under ledning av Andreas Söderberg. Nederluleå kyrka.

21 april kl. 18.00

Konsert med stråkmusikerna i Luleå symfoniorkester. Sten-Johan Sunding, violinsolist och ledare, kören Schola Cantorum, Mikael Jacobsson, ledare. På repertoaren Bach och Vivaldi. Inträde: Vuxna 100 kr. Ungdomar till och med 19 år 50 kr. Mjölkkuddskyrkan.

5 maj kl. 15.00

Vårkonsert. Kören Nova, Domkyrkans damkör och solister. Fri entré och fikaförsäljning. Luleå domkyrka.

7 maj kl. 12.00

Musik i entrén. Malin Rocklin sång, Lars Magnusson piano. Sunderby sjukhus.

8 maj kl. 18.00

Vårkonsert med tårkalas. Stadsökyrkans körer under ledning av Lennart Johansson. Stadsökyrkan.

12 maj kl. 18.00

"Du som av skönhet och behagen". Konsert med Erik Stålberg, baryton och Markus Wargh, piano och orgel. Fri entré. Luleå domkyrka.

19 maj kl. 15.00

Vårkonsert med Domkyrkans Vokalensemble. Fri entré. Luleå domkyrka.

19 maj kl. 18.00

Pingstkonsert med Luleå-Gammelstads manskör under ledning av Lennart Johansson. Nederluleå kyrka.

26 maj kl. 18.00

Vårkonsert med Schola Cantorum. Fri entré. Luleå domkyrka.

31 maj kl. 20.30

Konsert med Erik Westbergs Vokalensemble, Carl-Henrik Fernandi, saxofon, Mattias Wager, orgel, Erik Westberg, dirigent. Fri entré. Arr. Kraftcentrum för ny Musik i samarbete med Luleå domkyrkoförsamling. Luleå domkyrka.

Biskopens gränsland

Det tog emot i början när biskop Hans Stiglund skulle sätta sig ner och skriva boken Gränslandet. Ända tills han hittade nyckeln.

– Det var när jag började utgå från mina egna berättelser som det lossnade med skrivandet.

Det kom en förfrågan hösten 2011 från ärkebiskop Anders Wejryd om att skriva en fastebok. Boken skulle vara ett verktyg till fördjupning och samtal kring fastan och den första i en längre serie från Verbums förlag. Hans Stiglund tackade ja och började skriva av och till under våren 2012. Men det var först när han tog avstamp i sin egen livsberättelse som orden började rinna av sig själv.

– Varje kapitel utgår från min berättelse som sedan vidgar sig till en allmän reflektion om kyrka, tro och liv. Jag hoppas det kan inbjuda andra att dela sina berättelser.

Gränslandet

Det föll sig naturligt att boken skulle heta Gränslandet. Hans Stiglund är uppväxt vid en gräns, på den svenska sidan av Torneälven.

– Gränsen har gjort mig till den jag är. Den har gett mig ett grundperspektiv på livet, format mig på gott och ont till den jag är i dag.

Från Haparanda tar Hans Stiglund läsaren med på en mycket personlig resa genom tro och tvivel och möten på vägen som förändrat hans liv. Ett återkommande tema i boken är trons karta och verkligheten.

– När livet börjar störa tron, vad gör man då? Ibland har vi en tendens att placera heligheten på ett ställe och det vanliga livet någon annanstans. Jag tror att när Gud möter oss i vanligheten blir den helig.

Ulf Boström
Foto: Luleå stift

Att vara ny

*Det är ofta svårast innan början.
I fantasin har jag redan varit där.
I både drömmen om lyckan och
rädslan för sörjan.*

En dag är plötsligt dagen där.

*Mycket vånda, lite våga,
lite svar och mycket fråga:*

Refr.

Får jag vara här?

Är det bättre att jag går?

Vill jag stanna kvar?

*Är det här jag vill min framtid
gry?*

Är det bättre där?

Är det nått jag inte får?

Vill jag stanna kvar?

Ja, det är så det känns att vara ny.

*Men jag kommer också som ett
oskrivet blad,
inga färdiga roller som fångslar
mig.*

*Jag kan bli ledsen, men faktiskt
också glad
och allt hänger ju inte helt på mig.*

Trots all vånda kan jag våga.

Trots få svar så får jag fråga:

Refr.

Nyskriven sångtext av Stefan Widman, sjukhuspräst i Sjukhuskyrkan vid Sunderby sjukhus.

Kvinnofrukost

Ta med din väninna, syster, dotter, mamma eller någon annan kvinna i din närhet till en mysig kvinnofrukost i Petrigården i Gammelstad, lördag 27 april kl. 9-11. Vi äter frukost och lyssnar på morgonmusik framförd av Britt Wennberg, piano och Carina Stenberg, sång. Kostnad: 50 kronor.

Anmälan senast 22 april till tel. 0920-27 70 00 eller via webbförmulär på svenskakyrkan.se/nederlulea/kvinnofrukost2013.

Britt Wennberg.

Carina Stenberg.

Smarrig påsktårta

Ingredienser

225 g smör
2,5 dl farinsocker
2,5 dl mjölk
150 g mörk blockchoklad
4 äggulor
4 dl vetemjöl
2 msk kakao
2 msk vaniljsocker
1,5 tsk bakpulver
4 äggvitor

Fyllning:

1 dl grädde
3-4 msk lemon curd

Glasyr:

150 g choklad
2 msk florsocker
2 tsk vaniljsocker
1,5 dl crème fraiche

Garnering:

Mandarinklyftor

Gör så här:

1. Rör samman smör och socker.
2. Värm mjölken tillsammans med chokladen tills chokladen smälter.
3. Låt svalna. Rör ner äggulorna en i taget i smör- och sockerblandningen.
4. Blanda samman mjöl, kakao, vaniljsocker och bakpulver i en bunke. Blanda därefter ner i chokladmjölken lite i taget.

5. Vispa äggvitorna till hårt skum och blanda ner i smeten.
6. Sätt ett smörpapper i botten på kakformen, en rundform med löstagbar botten, samt smöra och mjöla kanterna.
7. Häll smeten i formen och grädda på nedersta falsen i ugnen i ca 45-50 minuter i 175 grader.

Fyllning: Vispa grädde och rör ned lemon curd. När kakan har kallnat, dela kakan i två bottnar, bred fyllningen emellan och lägg ihop kakan.

Glasyr: Smält chokladen i en skål

över vattenbad. När chokladen smälts blanda ner florsocker och vaniljsocker, tillsatt crème fraiche lite i taget, rör till en jämn smet. Täck hela tårtan med glasyren, garnera med mandarinklyftor.

Om du inte har tid att baka tårtbotten så går det även bra att använda färdiga chokladtårtbottnar från affären.

Glad påsk!
önskar Elaine Jonsson,
husmor i Porsökyrkan

Påskglädje för barnen

På tisdagen efter påskhelgen, den 2 april, är det barnens tur att inta domkyrkan, mellan kl. 10.30 och 11.30. Då inbjuds alla små och medföljande stora till en barnvänlig vardagsgudstjänst med temat Påskglädje. Efteråt är det öppet hus i gillestugan i Kyrkans hus (intill domkyrkan) fram till kl. 13.00 med fikaförsäljning, lek och påskpyssel.

Påskdagsfirande för alla åldrar

Söndag 31 mars kl. 11.00 firas mässa i påsktid i Nederluleå kyrka. Maria Eby Notini, påskkören och Andreas Söderberg medverkar. Enkel påsklunch i Petrigården efter gudstjänsten. Anmälan senast 25 mars till församlingsexpeditionen, tel. 0920-27 70 00. Kostnad: 50 kronor/person, barn under 12 år gratis. Kl. 13.00-14.30 blir det påskkul i Petrigården. Lek och pyssel för alla åldrar. Gratis.

Påsklovsresa med Ungdomens Hus

Är du mellan 13 och 20 år och vill hänga med på en skidresa på påsklovet?

Ungdomens Hus i Luleå arrangerar en resa till Kåbdalis onsdag 3 april.

Bussen går kl. 8.00 från Ungdomens Hus, Nygatan 12 och är åter i Luleå på kvällen kl. 17.00. Kostnad:

100 kronor per person. Liftkort, bussresa, korv och Festis ingår. Ta med egen skidutrustning. Vill du inte åka skidor kan du hänga med ändå och sola, grilla, promenera och ha det trevligt!

För mer information och anmälan kontakta Anna-Lena Svensson, föreståndare, tel. 0920-26 48 59. Det går även bra att anmäla sig på Ungdomens Hus.

